

UDC: 82.091

МІФОЛОГЕМА ФЕЙРІ В РОМАНАХ «ЗАЧАРОВАНІ МУЗИКАНТИ» ГАЛИНИ ПАГУТЯК І «ЄДИНОРІГ» АЙРІС МЕРДОК

Галина Бокшань

Старший викладач,
Кафедра іноземних мов,
Херсонський державний аграрний університет (УКРАЇНА),
73000, м. Херсон, вул. Стрітенська 23,
e-mail: alebo@ukr.net

РЕФЕРАТ

Мета. Статтю присвячено міфопоетичному аналізу романів «Зачаровані музиканти» Г. Пагутяк та «Єдиноріг» А. Мердок. Мета дослідження – з'ясувати специфіку втілення кельтської міфологеми фейрі у творах обох авторів, а також виявити типологічні паралелі у художній прозі письменниць. **Дослідницька методика.** Для дослідження використано порівняльно-типологічний метод, який дав змогу визначити типологічні й оригінальні риси міфомислення Г. Пагутяк і А. Мердок; інтертекстуальний, семіологічний і поетологічний методи, що уможливили виявлення міфологічних інтертекстів, з'ясування семантики міфологічних мотивів і образів, міфологем і міфем та аналіз міфопоетики творів. **Результати.** Виявлено, що генеза головних персонажів і основних мотивів у романах Г. Пагутяк і А. Мердок пов'язана з кельтською міфологемою фейрі, яку обидві авторки інтерпретували в готичному ключі. Найвиразніше типологічні збіги у їхніх творах прослідковуються у візуалізації образів чарівної спокусниці, у використанні неоміфологічного прийому дегероїзації образу лицаря, у домінуванні атмосфери фатальної таємниці, кореляції трагічного модусу з топосом болота, а також у зображенні загадкових паралельних світів із відмінними темпоральними ознаками. **Наукова новизна.** У статті вперше здійснено порівняльний аналіз романів «Зачаровані музиканти» Г. Пагутяк і «Єдиноріг» А. Мердок крізь призму авторської рецепції кельтської міфології, а також визначено типологічні схожості міфомислення письменниць. **Практичне значення.** Стаття може бути використана для подальшого вивчення типологічних паралелей у творчості Г. Пагутяк і А. Мердок. Наукові результати можуть лягти в основу написання курсових і випускових робіт.

Ключові слова: міфологема фейрі, типологічні збіги, художня інтерпретація, хронотоп паралельних світів, лицарський епос.

THE FAIRY MYTHOLOGEM IN THE NOVELS «THE ENCHANTED MUSICIANS» BY HALYNA PAHUTIAK AND «THE UNICORN» BY IRIS MURDOCH

Halyna Bokshan

Senior lecturer,
Department of Foreign Languages,
Kherson State Agricultural University (UKRAINE),
73000, Kherson, Stritenska street 27,
e-mail: alebo@ukr.net

ABSTRACT

Aim. The article is devoted to mythopoetic analysis of the novels «The Enchanted Musicians» by H. Pahutiak and «The Unicorn» by A. Murdoch. The aim of the article is to reveal the specific character of interpreting the Celtic mythologem «fairy» in both authors' works and to reveal the typological parallels in the literary prose of these writers. **Methods.** In the article there have been applied comparative, intertextual, semiological and poetological methods. The applied methods made it possible to determine typological and original features of H. Pahutiak's and A. Murdoch's mythological thinking; reveal mythological intertexts,

examine the semantics of mythological motifs and images, mythologems and mythemes and analyze the mythopoetics of the novels. **Results.** The research shows that the genesis of the main characters and major motifs in H. Pahutiak's and I. Murdoch's novels is related to the Celtic mythologem «fairy» which is interpreted in a gothic tradition by both authors. The typological resemblances are traced most vividly in visualizing the Fairy lover mythologem, in using a neo-mythological technique of deheroization of the knight character, in the dominant atmosphere of a fatal mystery, the correlation of tragic modus with the bog topos, and also in constructing enigmatic parallel worlds with different temporal features. **Scientific novelty.** The paper is the first attempt to perform a comparative analysis of the novels «The Enchanted Musicians» by H. Pahutiak and «The Unicorn» by A. Murdoch in the light of literary reception of Celtic mythology, and also to determine typological resemblances of the writers' mythological thinking. **The practical significance.** The article may serve for further study of the typological parallels in H. Pahutiak's and A. Murdoch's creative works. The results of the research can be used for writing course and diploma papers.

Key words: fairy mythologem, typological resemblance, literary interpretation, chronotope of parallel worlds, chivalrous romance.

Образи й мотиви кельтської міфології інспірували появу численних персонажів і сюжетів світової літератури. Кельтські міфологеми лежать в основі поетики багатьох фентезійних творів. Природним видається апелювання до них письменників, біографія яких географічно чи етнічно пов'язана з Ірландією. Так, у художній прозі А. Мердок, зокрема в її романі «Єдиноріг», рецепція кельтської міфології є закономірною. Утім, і серед українських письменників є ті, у творчості яких інтерес до кельтської архаїки виявляється на рівні авторської міфопоетики. Так, Г. Пагутяк вбачає подібність карпатських ландшафтів та ірландських краєвидів, а також відчуває у землі бойків «кельтську магію», тому саме на рідній Дрогобиччині вона «шукала декорацію до майбутнього роману про Тих, що літають в повітрі» [7, с. 146]. Есеї письменниці наповнені оповідями про духів природи, зокрема, ельфів, які вночі танцюють на галявинах поблизу печери Прийма [7, с. 153]. Навіть витoki образу Пана в чорному костюмі з блискучими гудзиками авторка пов'язує з тими, «кого британці називають фейрі» [10, с. 54].

Поетика романів «Зачаровані музиканти» Г. Пагутяк і «Єдиноріг» А. Мердок була об'єктом різноаспектних досліджень: Н. Букіна схарактеризувала готичні елементи «Зачарованих музикантів» крізь призму гендерної проблематики і з'ясувала типологічну спорідненість феєрії Г. Пагутяк зі «Замком Отранто» Г. Волпола [1; 2]; О. Романенко окреслила функції оніричних мотивів і визначила їх роль у створенні унікального хронотопу роману української письменниці [12]; С. Павличко розглянула роман «Єдиноріг» як «утілення авторської концепції людської долі і свободи» [11, с. 297]. Утім, порівняльний аналіз обох творів крізь призму авторської рецепції кельтської міфології досі не здійснювався, що й визначає актуальність теми нашого дослідження.

Мета статті – з'ясувати специфіку втілення кельтської міфологеми фейрі у творах Г. Пагутяк і А. Мердок, а також виявити типологічні паралелі у художній прозі письменниць.

Міфологема фейрі в романах «Зачаровані музиканти» та «Єдиноріг» репрезентована образами чарівної спокусниці (fairy lover), топосами чарівної землі (fairy land), зачарованих музикантів (fairy musicians), миготливих вогнів

(fairy lights), мотивами викрадення (fairy kidnapping) і покарання за порушення табу (fairy stroke).

Утіленням міфологеми чарівної спокусниці в романі-феєрії Г. Пагутяк «Зачаровані музиканти» є Княгиня Тих, що живуть під землею і літають у повітрі, а в романі А. Мердок «Єдиноріг» – «полонянка» замку Гейз Анна Крін-Сміт. Інтертекстуальні зв'язки з кельтськими міфами, зокрема про Пані зі золотим волоссям (Niamh of Golden Hair), візуалізуються передусім у зовнішності героїнь. Атрибутивною ознакою фейрі вважалися руде волосся та одяг зеленого кольору [5, с. 167]. «Пані з огненным волоссям» уперше явилася паничу Матвієві Домницькому «у пишній сукні, поверх якої здіймався під вітром зелений плащ» [8, с. 13]. У романі Г. Пагутяк цей маркер фейрі набуває номінативної функції: загадкова героїня постає саме як Пані з жовтим/огненным волоссям. Описове називання загадкових істот у «Зачарованих музикантах» відображає кельтську традицію говорити про фейрі евфемізмами, що свідчить одночасно про страх і шанобливе ставлення до них [5, с. 167]. Рудо-волоса авторка відчуває якийсь містичний зв'язок з фейрі: «У нікого в роду не було такого волосся. Воно з'явилося з дідової пам'яті про панну-молоду, чий привид пронісся над нічним багаттям, чия неспокійна душа живе, можливо, в моєму тілі» [9, с. 59].

У портретних описах Анни Крін-Сміт неодноразово акцентується колір її волосся: «Вона мала пишне червоно-золотаве волосся, золотисті очі й бліде, вкрите ластовинням, обличчя без натяку косметики» [6, с. 25]. Окрім того, всі покоївки сусіднього замку Райдерс та його господиня Еліс Лер мали волосся такого ж кольору. На зустрічі з Еффінгамом Купером таємнича полонянка Гейза була одягнена в «коротку сукню з темно-зеленого льону» [6, с. 106]. У фольклорних джерелах зазначається, що фейрі не подобалося, коли люди одягали їхні кольори (зелений або червоний), і могли завдати клопотів тим, хто наважувався використовувати їх у вбранні [5, с. 170].

Кельтські міфи характеризують Чарівну спокусницю (fairy lover) як неймовірно вродливу жінку, яка викрадала красивих земних чоловіків і робила їх своїми коханцями/слугами. Зазнавши любові до неї, полонені забували про людський світ і повністю присвячували себе високим почуттям. Фейрі викрадали не лише юнаків перед весіллям, а й молодих дівчат (наречених) [5, с. 173–174]. У «Зачарованих музикантах» юну Докію забрав до іншого світу «гарний на вроду і шляхетний на виду» [8, с. 210] Князь Тих, що живуть під землею і літають у повітрі, якого супроводжували музиканти. Пані з огненным волоссям з'явилася Матвієві через тиждень після заручин із Теклею Ліською. Після зустрічі з Княгинею юний Домницький мимохіть зрікся попереднього життя і вирушив на пошуки красуні, яка лишила рану на його серці.

У романі «Єдиноріг» кожен чоловік, який знайомився з надзвичайно привабливою Анною Крін-Сміт (Макс Лер і його син Філіп, Еффінгам Купер, Джеральд Скоттоу, Деніс Ноулан), наповнювався романтичними почуттями до неї. Коли Еффінгам уперше дізнався про полонянку Гейза, «образ цієї жінки заволодів ним, відібрав спокій, проникав навіть у сни» [6, с. 83]. Описуючи свої почуття до Анни, він використовував такі вирази, як «миттєва підкореність»,

«налаштованість», «тяжіння» [6, с. 84]. Несамовита пристрасть повністю заволоділа Еффінгамом: «Дивно-трагічна і разом з тим скромна краса Анни віднині уявлялася йому тим чарівним замком, якого, як передчував, він буде прагнути до кінця свого життя» [6, с. 85]. Чари Анни не залишають байдужим навіть літнього власника Райдерса – поважного філософа Макса Лера: на думку Купера, «полонянка якимось чином хвилює і уяву старого» [6, с. 85].

Мотив кохання до Прекрасної Пані в інтерпретації Г. Пагутяк та А. Мердок більше суголосний кельтським міфам, ніж лицарському епосу, в якому поклоніння поєднується з героїкою. Образ Матвія Домницького цілком позбавлений героїчного первня: він більше схожий на заблуканого сновиду, ніж на звитяжного воїна. Хоча письменниця й порівнює його з куртуазним лицарем, «що лягає, встає і чинить славні діла з думкою про свою Прекрасну Даму» [8, с. 147], у ньому все-таки домінує семантика служіння: був «як чернець, залюблений в Ісуса чи Діву Марію» [8, с. 147].

У «Єдиногогу» закохані в Анну чоловіки або виявляють довготривалу пасивність, або є недостатньо активними щодо звільнення чарівної полонянки, тому спроба викрадення приречена на невдачу. Мешканець сусіднього замку Філіп Лер «спостерігає і чекає», відмовившись від думки змінити ситуацію: «Відступив. <...> Спочатку хотів її звідси забрати, хотів звільнити» [6, с. 71]. Деніс Ноулан сумнівається, чи цей чоловік «хоче що-небудь зробити... зараз» [6, с. 74]. Еффінгаму здавалося, що Філіп «черпає дивне задоволення з усвідомлення того, що прекрасна істота знаходиться в ув'язненні» [6, с. 88]. Лише через сім років чекання молодший Лер наповнився готовністю звільнити Анну. Не здатний на рішучий крок і сам Купер: «<...> думка про те, що йому насправді трапляється можливість забрати Анну, жахливо його лякала» [6, с. 86]. Йому більше подобалася інша роль: «Повинен бути закоханим в Анну, повинен бути її слугою» [6, с. 87]. В образі Еффінгама акцентується схильність до дезертирства у звичайний світ [6, с. 267]. Натомість семантикою героїзму наділено жіночий персонаж: саме Меріан Тейлор – компаньйонка місис Крін-Сміт – з азартом полководця пропонує Еффінгаму визволити Анну, «знищити зачаровану стіну навколо неї» [6, с. 149].

Образ Прекрасної Пані в обох романах корелює з мотивом смерті і, відповідно, генерує трагічний модус творів. У «Зачарованих музикантах» після втечі Матвія за дивних обставин помирає його батько – Олександр Домницький, потім гинуть товариші дідича, які вирушили на пошуки молодого панича, а далі трапляється низка загадкових смертей (перекупки, маленького хлопчика, різьбяр, двох волоцюг, хатника, слуги Петра). Музиканти пов'язували загибель цих людей із прокляттям, що нависло над родом Домницьких: «За тими, хто потрапляє під землю, тягнеться кривавий слід» [8, с. 208]. Пані з огненним волоссям, як і міфологічні фейрі, здатна на помсту за заподіяну їй кривду, наприклад, за зрубане дерево [5, с. 179]. Саме так вона пояснила Матвієві нещастя його сім'ї: «Твій дід зрубав моє дерево. І за це його рід несе покуту» [8, с. 217].

У «Єдиногогу» Анну звинувачували у спробі вбивства її чоловіка Пітера, смертельну кулю від неї дістав Джеральд Скоттоу, а Філіп Лер випадково

застрелився, коли чистив рушницю. Міс Тейлор вразила «упевнена у своїй всевладності жорстокість» [6, с. 50], що прозвучала у словах Анни про Деніса Ноулана: «Я думаю, він дозволив би мені повільно вбивати його» [6, с. 50]. Меріан також побачила у ній не лише королеву, а й жінку, «здатну на злочин» [6, с. 262]. Еффінгам Купер називає Анну демонічною істотою, провісницею чогось фатального, Прекрасною Безжальною Дамою, блідим вампіром, який намагався його вбити, чарівницею, яка сіє смерть [6, с. 313–314]. Зловісна семантика образу прочитується й у самохарактеристиці Анни: «Я таємно годувалася вами, як вампір» [6, с. 256]. Таке аранжування жіночих персонажів альяційно пов'язане з поемою Джона Кітса «La Belle Dame sans Merci» («Безжальна красуня»), у якій ідеться про безіменного лицаря і загадкову фею, та картинами Артура Хьюза, Френка Діксі й ін. із такою ж назвою.

«Нещасний, чом ти помарнів,
 Чом день у день блукаєш сам?
 Зів'яв комиш, у лісі змовк
 Пташиний гам».
 <...>
 «Зустрів я панну у лугах,
 Красу гаїв, дитину фей;
 З-під довгих локонів палав
 Огонь очей» [4].

Прикметно, що трагічні випадки в обох романах співвіднесені з топосом болота. У романі Г. Пагутяк підступна твань поглинула обох друзів Олександра Домницького: «Лукашів кінь опинився в болотній ямі, по вінця налитій водою <...>. Серце вершника не витримало шаленого бігу, й Лукаш вмер за мить до того, як копита торкнулись води»; Миколаєві, який поїхав товаришеві навперейми, «знесло півголови гіллею верби, що нависла над болотом» [8, с. 172]. Героя А. Мердок – Еффінгама Купера – дивом урятував від такої смерті Деніс Ноулан, який знав безпечні місця.

Утіленням міфологеми Чарівної землі (fairy land) у романі «Зачаровані музиканти» є Країна за Дунаєм, де владарюють Княгиня і Князь Тих, що живуть під землею і літають у повітрі, а в «Єдинорогу» – замок Гейз, у якому мешкає Анна Крін-Сміт та її «наглядачі». Інтерпретуючи цю кельтську міфологеми, обидві письменниці актуалізують хронотоп паралельних світів. Ознакою Чарівної землі, яка була віддаленим прекрасним місцем на острові в океані, під пагорбами або на болотах, є відмінний від земного часовий вимір: вечір танцю міг прирівнюватися до століть людського життя [5, с. 174]. Докія, яка перебувала упродовж року у Країні за Дунаєм, відчула її особливість: «То був не рік, а цілих сім, бо час серед тих, що літають у повітрі й живуть під землею, спливає по-іншому» [8, с. 137]. Після повернення у земний світ вона «хотіла залишити для себе відчуття простору й часу того прекрасного світу» [8, с. 149]. Наявність ще однієї реальності усвідомлюють й інші персонажі «Зачарованих музикантів»: на думку Миколая, Олександр Домницький «жив одночасно в нашому та іншому світі» [8, с. 56]. У книзі «Уріж та його духи» Г. Пагутяк особливо відчутна суголосність семантики топосу Країни за Дунаєм і міфоло-

геми Чарівної землі: це країна, «де немає печалі й горя <...>. Там грають музики, що літають на прекрасних конях, там вічне свято, як на острові Авалон» [10, с. 56–57].

У версії А. Мердок топос Чарівної землі набуває виразних готичних атрибутів, що акцентує С. Павличко: «Готичний будинок Анни Крін-Сміт на тлі вражаючого ландшафту (з одного боку зловісне, холодне море, з другого – непрохідні болота, що ночами випромінюють зелене сяйво), і тяжка атмосфера загадок і жахів, і дивакуваті мешканці дому – все це нагадує традиції готичного роману. <...> «Єдиноріг» належить до тих романів письменниці, де вирують демонічні пристрасті, а образи насичені темною символікою» [11, с. 297]. Прибувши до замку Гейз, що знаходився на березі моря («віддалена і, на думку більшості, прекрасна земля» [6, с. 9]), Меріан Тейлор одразу ж помітила його відмінність від звичної для неї реальності та усвідомила «початок переходу до цілком невідомого життя» [6, с. 16]. Після невдалої спроби викрадення Анни дівчині здалося, що «не два дні минуло, а дуже багато років» [6, с. 251]. Еффінгам також відчував наявність кількох реальностей, дивлячись на людей, які мешкали поза замком Гейз: «Вони ж зовсім із іншого світу, зовсім з іншого часу, не з того, з якого він щойно вийшов» [6, с. 224]. Джеймсі Еверкріч мав макабричне уявлення про мешканців замку: «Усі його місцеві жителі перебувають у родинних стосунках з нечистою силою» [6, с. 51]. Меріан Тейлор вважала, що кров фей тече в жилах Деніса Ноулана, якого Джеймсі зараховував до невидимих створінь: «Ми його так і називаємо – «людина-невидимка» [6, с. 54]. Джеральд Скоттоу також видавався Меріан досить таємничим: «Значить, і в ньому тече кров казкових істот!» [6, с. 55]. Еффінгаму міс Тейлор нагадувала «тендітного ельфа, крихітну чарівну панянку» [6, с. 225], а він сам «загравав з чорною магією, підтримував зв'язок з темними силами» [6, с. 225]. Згідно з уявленнями кельтів між світами знаходилися ворота або входи [5, с. 174]. Ця міфема акцентується у зверненні Філіпа Лера до Анни: «Вийти через ворота у реальний світ – ось що тобі потрібно» [6, с. 261].

Міфологічна Чарівна земля була монархією, якою керувала феєрі-королева [5, с. 177]. У версії Г. Пагутяк Країною за Дунаєм правили Князь і Княгиня Тих, що живуть під землею і літають у повітрі. Утім, головною у ній усе ж вважалася Княгиня: один із музикантів підкреслив це, звертаючись до Матвія: «Чи ти знаєш, що ми служимо Княгині й вона для нас важніша, ніж Князь?» [8, с. 208]. Саме двір Княгині, а не Князя був місцем, у якому лише раз на рік сходилися дуhi землі, повітря, води й дерев.

У романі А. Мердок образ «полонянки» Анни амбівалентний, бо в ньому поєднується семантика жертви й володарки: «Це був голос королеви, голос тієї, над якою ніхто не мав влади» [6, с. 51]. Така специфіка образу оприявнюється в роздумах Меріан: «від Анни віяло силою, навіть у цій жалюгідній кімнаті вона лишалася королевою, полоненою королевою, і, як царська особа, вона мала право сама вирішувати свою долю» [6, с. 289]. Еффінгам Купер називав Анну принцесою, таким же «титолом» її нагородила його подруга Елізабет.

Феєрі відзначаються любов'ю до музики. Майже ніхто не міг встояти проти нав'язливого мотиву, гіпнотичний ритм якого відрізнявся від мелодій

смертних. До улюблених фейрі інструментів належали сопілка, арфа [5, с. 176]. Мотив чарівної музики є одним із основних у романі Г. Пагутяк. Його розгортання співпадає зі зав'язкою твору: «нелюдська» музика є частиною «дикого весілля», яке бачив Матвій Домницький. Він не володів грою на інструментах до зустрічі з Пані, а потім отримав дар музикування: «Руки самі завертілись, а ремінь бубна приріс до шиї. І все це без зусиль, так легко, наче Матвій ще в колисці мав бубон і бив по ньому ногами» [8, с. 110]. Музика в романі наділена потужною силою, і це відчув на собі юний Домницький: «Та вона встигла змінити його незворотно, асоціюючись з образом пані, що її ця музика супроводжувала» [8, с. 86]. Сопілка була одним із інструментів зачарованих музикантів, які брали участь у «дикому весіллі». Настя, яку малою порятувала в лісі «пані, вбрана, як крульова», розповіла Осипу, що «там, де нібито було болото, чулася музика, співи» [8, с. 74]. Погоджуємося з Н. Чухонцевою, яка зазначає: «У романі-феєрії «Зачаровані музиканти» музика є смисловим і структуротворчим стрижнем, а відповідний концепт постає в інтерпретаціях, близьких до ідей давньосхідної та античної філософії, а також кельтського та українського міфомислення» [3, с. 114].

Атрибутом Чарівної землі в «Єдинорогу» також можна вважати містичну мелодію, хоча цей мотив у ньому не такий виразний, як у романі Г. Пагутяк: у замку Гейз «ніби ледве чутно звучала безугавна, ниюча музика» [6, с. 33]. «Один із невидимих створінь» – Деніс Ноулан – мав хист до гри на фортепіано і співу. У зображенні сцени музичного вечора в романі А. Мердок домінує атмосфера таємничості: «Звуки наповнювали собою кімнату, об'єднували всіх у ній присутніх і нібито відносили на величезній золотій хмарині у простори» [6, с. 164]. Коли Деніс виконував пісню, здавалося, що «слухачам, які сидять на своїх стільцях, належить стати учасниками якогось чудесного перетворення. Але сам Деніс зробився майже невидимим, настільки з його волі звуки заволоділи зовнішнім світом» [6, с. 164].

Переміщаючись із одного місця в інше, фейрі тримали над головами крихітні ліхтарі, тому люди сприймали їхні процесії як миготливі вогники [5, с. 174]. Образ «дивовижного зеленого світла» є лейтмотивним у «Зачарованих музикантах»: воно з'являється у пивниці маєтку Домницьких, у покинутому замку, в якому ночували Миколай і Лукаш. У романі А. Мердок цей образ має зловісну семантику. Еффінгам Купер, заблукавши на болоті, побачив «відьмині вогні»: «Плямка світла; яскраво-зелений вогник; його начебто хтось увімкнув на землі. Світіння серед чорноти, натяк на чийось присутність, чітку, незбагненну, загрозливу» [6, с. 191]. Хоча він не вірив в існування відьом і духів, однак «відчував, що навколо збираються грізні сили, ворожі людям» [6, с. 191], і пошкодував, що не має на собі хрестика.

Таким чином, генеза головних персонажів і основних мотивів у «Зачарованих музикантах» Г. Пагутяк і «Єдинорогу» А. Мердок пов'язана з кельтською міфологією фейрі, яку обидві авторки інтерпретували в готичному ключі. Найвиразніше типологічні збіги у романах письменниць прослідковуються у візуалізації образів чарівної спокусниці (Niamh of golden hair) – Пані з огненним волоссям і Анни Крін-Сміт, а також у кореляції обох героїнь з

мотивом смерті та алюзійних зв'язках із баладою Дж. Кітса «La Belle Dame sans Merci». Окрім того, схожість помітна й у використанні неоміфологічного прийому дегероїзації образу лицаря, у домінуванні в обох творах атмосфери фатальної таємниці, кореляції трагічного модусу з топосом болота, у зображенні загадкових паралельних світів із відмінними темпоральними ознаками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Букіна Н. «Готика» в романі «Зачаровані музиканти» Галини Пагутяк під кутом зору гендерних інтерпретацій. *Наукові праці. Літературознавство*. Миколаїв, 2014. Вип. 219. Т. 231. С. 24–28.
2. Букіна Н. Типологія родинного прокляття та помсти в романі «Зачаровані музиканти» Галини Пагутяк. *Слово і Час*. 2013. № 6. С. 93–97.
3. Чухонцева Н. Семіосфера концепту «музика» в романах Галини Пагутяк. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*. Херсон, 2017. Вип. 28. – С. 110–115.
4. Кітс Дж. La Belle Dame Sans Merci URL: www.ukrcenter.com/Література/Джон-Кітс/59356-1/La-belle-dame-sans-merci (дата звернення: 18.05.2017).
5. Monaghan P. *The Encyclopedia of Celtic Mythology and Folklore*. New York : Facts On File, 2004. 512 p.
6. Мердок А. Единорог. Москва : ООО «Издательство АСТ»; Харьков : Изд-во «Фолио», 2002. 317 с.
7. Пагутяк Г. Сентиментальні мандрівки Галичиною. Львів : ЛА «Піраміда», 2014. 192 с.
8. Пагутяк Г. Зачаровані музиканти. Київ : Ярославів Вал, 2010. 224 с.
9. Пагутяк Г. Панна з жовтим волоссям. *Потонулі в снігах*. Львів : ЛА «Піраміда», 2010. С. 59.
10. Пагутяк Г. Уріж та його духи. Львів : ЛА «Піраміда», 2012. 120 с.
11. Павличко С. Лабіринти мислення : інтелектуальний роман сучасної Великої Британії. *Зарубіжна література : дослідж. та критич. статті*. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. С. 271–389.
12. Романенко О. Семантичне дзеркало сну в українській високій і масовій літературі. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство, мовознавство, фольклористика*. Київ, 2012. Вип. 23. С. 16–21.

REFERENCES

1. Bukina, N. (2014), “‘Gothic’ in Halyna Pahutiak’s novel ‘The enchanted musicians’ in the light of gender interpretations” [“‘Hotyka’ v romani ‘Zacharovani muzykanty’ Halyny Pahutiak pid kutom zoru gendernykh interpretatsii”], *Naukovi pratsi. Literaturoznavstvo*, Issue 219, Vol. 231, pp. 24-28. (in Ukrainian).
2. Bukina, N. (2013), “The typology of a family curse and revenge in Halyna Pahutiak’s novel ‘The enchanted musicians’” [“Typolohiia rodynnoho prokliattia ta pomsty v romani ‘Zacharovani muzykanty’ Halyny Pahutiak”], *Slovo i Chas*, No. 6, pp. 93-97. (in Ukrainian).
3. Chukhontseva, N. (2017), “Semiosphere of the concept ‘music’ in Halyna Pahutiak’s novels” [“Semiosfera kontseptu ‘muzyka’ v romanakh Halyny Pahutiak”], *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia “Linhvistyka”*, Issue 28, pp. 110-115. (in Ukrainian).
4. Keats, J. (1958), La Belle Dame Sans Merci, available at: www.ukrcenter.com/Література/Джон-Кітс/59356-1/La-belle-dame-sans-merci. (in Ukrainian).
5. Monaghan, P. (Ed.). (2004), *The Encyclopedia of Celtic Mythology and Folklore*, Facts On File, New York, 512 p. (in English).
6. Murdoch, A. (2002), *The unicorn [Yedynorih]*, AST, Moscow; Folio, Kharkov, 317 p. (in Russian).

7. Pahutiak, H. (2014), *Sentimental Journeys around Halychyna* [*Sentymentalni mandrivky Halychynoiu*], LA «Piramida», Lviv, 192 p. (in Ukrainian).
8. Pahutiak, H. (2010), *The enchanted musicians* [*Zacharovani muzykanty*], Yaroslaviv Val, Kyiv, 224 p. (in Ukrainian).
9. Pahutiak, H. (2010), “The lady with golden hair”, *Drowned in snow* [“Panna z zhovtym vollossiam”, *Potonuli v snihakh*], LA «Piramida», Lviv, p. 59. (in Ukrainian).
10. Pahutiak, H. (2012), *Urizh and its spirits* [*Urizh ta ioho dukhy*], LA «Piramida», Lviv, 120 p. (in Ukrainian).
11. Pavlychko, S. (2001), “The labyrinths of thinking: an intellectual novel of the modern Great Britain”, *Foreign literature: critical studies* [“Labirynty myslennia: intelektualnyi roman suchasnoi Velykoi Brytanii”, *Zarubizhna literatura: doslidzhennia ta krytychni statti*], Vyd-vo Solomii Pavlychko “Osnovy”, Kyiv, pp. 271-389. (in Ukrainian).
12. Romanenko, O. (2012), “A semantic mirror of dream in Ukrainian high and mass literature” [“Semantychne dzerkalo snu v ukrainskii vysokii i masovii literaturi”], *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Literaturoznavstvo, movoznavstvo, folklorystyka*, Issue 23, pp. 16-21. (in Ukrainian).

